

N:o 43.

Ank. till Riksd. kansli den 11 april 1899, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående godtgörelse till dem, som lidit förluster genom de af f. d. svenske och norske konsuln i New-York K. Woxen i svenska ärenden begångna förskingringar.

(1 U. A.)

Uti en till Riksdagen den 6 mars innevarande år aflåten proposition (n:o 68) har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att medgifva, att af Sveriges andel i konsulkassans behållning måtte få användas ett belopp ej öfverstigande 73,300 kronor att till dem, som lidit förluster genom de af f. d. svenske och norske konsuln i New-York Karl Woxen i svenska ärenden begångna förskingringar, utbetalas till godtgörande af samma förluster, under vilkor att de, som sålunda erhöle godtgörelse, på utrikesdepartementet öfverläte sina på ifrågavarande förskingringar grundade fordringsanspråk mot Woxen.

Till statsrådsprotokollet den 6 mars 1899 har herr ministern för utrikes ärendena i denna fråga anfört följande:

F. d. konsul Woxen hade utnämnts till de Förenade rikenas konsul i New-York den 12 juni 1891. Under sin föregående tjänstetid, först

såsom andre sekreterare i utrikesdepartementet, derpå såsom legationssekreterare och slutligen såsom chef för utrikesdepartementets handels- och konsulatafdelning, hade han städse ådagalagt stor duglighet i sitt arbete och ett oklanderligt uppförande samt tillvunnit sig sina förmäns förtroende.

Anmärkning mot Woxen under hans tjenstgöring såsom konsul hade förekommit 1893—1894 med anledning af uteblifven årsberättelse för år 1892, men han hade såsom skäl för sitt dröjsmål anfört, att de statistiska uppgifter, hvilka borde ligga till grund för årsberättelsen, icke utkomme förrän under sommaren året näst efter det, för hvilket berättelsen borde afgifvas, och att konsulatet under sommaren vore mest tyngdt af arbete.

De af Woxen såsom konsul i New-York till utrikesdepartementet afgifna räkenskaper rörande konsulat- och expeditionsafgifter hade alltid varit uppgjorda med omsorg och noggrannhet. Anledning till anmärkning mot Woxen hade likväl å nyo yppat sig under senare hälften af år 1897, enär han icke förr än i oktober månad till utrikesdepartementet inkommit med konsulatets räkenskaper för 1:sta halfåret 1897. Herr ministern för utrikes ärendena hade då till Woxen aflåtit en skrivelse, deri han uttalat sitt missnöje med den försumlighet, Woxen sålunda låtit komma sig till last, samt ålagt honom att för framtiden afsända konsulatets halfårsräkenskaper så tidigt, att de kunde komma utrikesdepartementet till handa, räkenskaperna för förra halfåren före utgången af juli månad och räkenskaperna för senare halfåren före utgången af januari månad påföljande år.

De inkomna räkenskaperna för 1:sta halfåret 1897 hade icke gifvit anledning till någon anmärkning från utrikesdepartementets sida.

Då emellertid vid utgången af januari månad 1898 räkenskaperna för 2:dra halfåret 1897 icke inkommit till departementet, samt tvenne under förra hälften af februari i ärendet till Woxen aflåtna telegram förblifvit obesvarade, hade genom telegram den 22 i samma månad Kongl. Maj:ts minister i Washington anmodats att förstärkta Woxen att genast till departementet insända berörda räkenskaper. Den 23 i sistnämnda månad hade derpå räkenskaperna afsändts från New-York och framkommo till utrikesdepartementet den 9 derpå följde mars.

Ej heller mot dessa räkenskaper hade skäl till anmärkning förekommit.

Redan på hösten 1897 hade Woxen på grund af sin sålunda visade

försumlighet fått sig ålagdt att till utrikesdepartementet remittera så stort belopp af de vid konsulatet inestående konsulat- och expeditiönsafgifter, som icke vore nödvändiga för bestridandet af konsulatets utgifter. Då nu af räkenskaperna för 2:dra halfåret 1897 inhemtades, att konsulatets behållning af konsulat- och expeditiönsafgifter vore större, än som skäligen kunde vara erforderligt för bestridande af de för konsulatets behöriga skötsel nödiga utgifter, så hade herr ministern för utrikes ärendena den 18 mars 1898 till Woxen afsändt ett telegram med förfrågan, om konsulat-afgiftsmedel vore afsända till utrikesdepartementet, samt, derest så ej vore förhållandet, om orsaken dertill. Då något telegrafiskt svar på detta telegram icke under de närmaste dagarna ingått, hade i skrifvelse och telegram den 24 i samma månad Kongl. Maj:ts minister i Washington blifvit anmodat att afresa till New-York för att dels verkställa inventering af konsulatets räkenskaper, dels ock företaga undersökning rörande de försumligheter i sin tiensteutöfning, hvilka Woxen låtit komma sig till last, hvarjemte ministern ålagts att omedelbart efter avslutandet af ifrågavarande uppdrag per telegraf underrätta om resultatet af kassa-inventeringen samt dervid meddela, huruvida han funnit anledning till så allvarliga anmärkningar mot Woxen, att dennes försättande ur tienstgöring syntes nödvändigt. På grund af Woxens underlåtenhet att enligt utrikesdepartementets befallning till departementet insända konsulat- och expeditiönsafgifter, hade hans lön för mars månad af departementet innehållits.

Den 25 mars 1898 hade emellertid från vicekonsuln i New-York Chr. Ravn ingått telegrafiskt meddelande, att Woxen sedan flera dagar varit frånvarande från sin embetslokal, samt att omständigheterna gjorde det sannolikt, att han gjort sig skyldig till förskingring. Sedan enligt ytterligare telegram från vicekonsul Ravn förskingring konstaterats, hade Woxen den 30 mars blifvit suspenderad i afvaktan på närmare utredning angående de förhållanden, som stode i samband med hans afvikande.

På grund af hvad mot Woxen förekommit hade sedermera Kongl. Maj:t vid föredragning i sammansatt statsråd den 13 maj 1898 behagat förklara honom skild från sin befattning såsom konsul i New-York.

Oaktadt erforderliga åtgärder vidtagits för Woxens efterspanande såväl i Amerika som ock å vissa orter i Europa, hade icke någon kännedom om hans öde efter afvikandet från New-York kunnat vinnas, och man sväfvade sålunda fortfarande i okunnighet om huruvida han ännu vore i lifvet. I fråga om orsakerna till Woxens förskingringar hade den i New-York hållna polisundersökning gifvit vid handen, att Woxen under

de senare åren i hög grad idkat hasardspel. Dessa spel hade icke bedrivits i klubbar eller andra sådana lokaler i New-York, hvilka besöktes af personer tillhörande Woxens samhällsställning, utan i spellokaler, hvilka utgjorde tillhåll endast för äfventyrare och andra tvifvelaktiga personer. Denna omständighet förklarade, att hvarken vicekonsul Ravn eller andra tjenstemän vid konsulatet i New-York, enligt hvad till utrikesdepartementet meddelats, haft minsta aning om att Woxen vore förfallen till spelpassion, och att ej heller någonsin någon medlem af den skandinaviska kolonien i New-York hos utrikesdepartementet omförmålt förhållandet. Och utrikesdepartementet hade så mycket mindre skäl att misstänka, det Woxen hade några större penningebehof, än dem hans lön kunde tillfredsställa, som han enligt allas sammanstående utsago förde ett mycket indraget och sparsamt lefnadssätt.

Sedan vicekonsul Ravn på grund af föreskriften i § 41 af konsulatförordningen bestridt konsulsbefattningen i New-York under tiden från Woxens försvinnande till början af nästpåföljde juni, hade förvaltningen af befattningen från sistnämnda tidpunkt, enligt meddeladt förordnande, öfvertagits af dåvarande t. f. vicekonsuln i London, numera utnämnde generalkonsuln i Barcelona M. Ameen, hvilken intill den 15 nästlidne februari förestått konsulatet.

Med skrifvelse den 31 december 1898 hade Ameen till utrikesdepartementet insänt redogörelse för de af Woxen begångna förskingringarna. Af denna redogörelse framginge, att Woxen tillagnat sig såväl *konsulat- och expeditionsafgifter*, hvilka han för konsulskassans räkning omhänderhaft, som ock

andra penningmedel, som blifvit honom i hans egenskap af svensk och norsk konsul anförtrodda.

De till *den förra kategorien* hörande medlen utgjorde omkring kronor 37,500, deraf, enligt den proportion, efter hvilken de Förenade rikena bidroge till konsulskassans inkomster med såväl konsulat- och expeditionsafgifter som direkta anslag och enligt hvilken konsulskassans utgifter och besparingar fördelades på de båda rikena, belöpte på Sverige omkring kronor 15,400 och på Norge omkring kronor 22,100.

Den senare kategorien utgjordes, hvad anginge svenska ärenden, af:

1) *arfsmedel*, bestående dels af qvarlåtenskap efter i Amerika affidne svenskar, hvilka medel Woxen antingen utan särskild fullmakt på grund af sin embetsställning eller ock med stöd af för honom utfärdade

fullmagter, lyft hos amerikanska myndigheter för att tillställas vederbörande arfvingar, dels ock af medel, som utfallit i ett dödsbo här i landet, och hvilka tillstälts Woxen för att utbetalas till arfvinge i Förenta staterna, tillhopa ..... dollars 12,378: 92

De nämnda fullmagterna hade i somliga fall tillstälts Woxen genom utrikesdepartementet, i andra fall direkt från arfvingarna.

2) *andra belopp*, som af en eller annan anledning blifvit Woxen *af enskilda personer* på grund af hans officiella ställning anförtrödda för att disponeras i enlighet med honom meddelade föreskrifter ..... » 6,323: 67
samt

3) *belopp*, hvilka blifvit *af svenske sjömän* till konsulatet i New-York inbetalda för att hemsändas till Sverige .. .. » 861: 20

Utgörande sålunda sammanlagda beloppet af de utaf Woxen i svenska ärenden förskingrade medel dollars 19,563: 79

Af norska medel hade Woxen gjort sig skyldig till förskingring af sammanlagdt dollars 9,186: 78.

Af de sålunda förskingrade medlen syntes endast en ytterst ringa del komma att kunna täckas af utdelningen i Woxens bo. Utredningen af boet, hvilken verkställdes af norska departementet för det inre, vore ännu ej afslutad. Enligt ingångna meddelanden vore Woxens tillgångar följande:

a) en del i New-York kvarlemnade effekter, hvilka värderats till dollars 200 à 250, men vid försäljning antoges komma att inbringa allenast ett mindre belopp;

b) en del i Kristiania befintliga böcker och andra effekter;

c) en liförsäkringspolice i liförsäkringsbolaget »Equitable Assurance Society of New-York» för dollars 5,000. Denna police, hvilken af den person, till hvilkens förmån den blifvit af Woxen tagen, öfverlåtits å konsulskassan, hade jemlikt Kongl. Maj:ts beslut den 9 december 1898 blifvit till bolaget återförsäld för dollars 384: 93, hvilket belopp influtit till konsulskassan; samt

d) två liförsäkringspolicer i liförsäkringssällskapet »Idun» i Kristiania, en hvar lydande på kr. 5,000, för hvilka premierna blifvit af Woxen till fullo inbetalda. Dessa policer, hvilka egde ett sammanlagdt

återköpsvärde af kr. 4,500, hade varit pantförskrifna till »Idun» för en skuld af kr. 3,340. Jemlikt beslut den 23 sistlidne januari hade Kongl. Maj:t förordnat, att denna skuld skulle inlösas, mot det att skuldförbindelsen jemte de båda pantförskrifna lifförsäkringarna öfverlättes till departementet för det inre.

Utom dessa tillgångar hade Woxen efterlemnadt

a) sju lifförsäkringspolicer i lifförsäkringsbolaget »Mutual Reserve Fund Life Association» i New-York till sammanlagdt belopp af dollars 10,000, å hvilka policer premierna icke varit af Woxen till fulla inbetalda. Då, enligt hvad ministern i Washington upplyst, föga utsigt förefunnas att någonsin utfå ens någon del af ifrågavarande lifförsäkringar, hade Kongl. Maj:t den 19 december 1898 förklaradt, att samma lifförsäkringar icke skulle genom inbetalning med allmänna medel af förfallande premier vidmagthållas efter den tid, för hvilken vederbörliga premier dittills blifvit erlagda, eller intill slutet af februari 1899;

b) en lifförsäkringspolice i »Idun» för kr. 10,000 å hvilken årspremie icke blifvit fullständigt inbetald. Enär på denna police hvilade s. k. sjelfmordsklausul, innebärande att, om den försäkrade beginge sjelfmord, polisen blefve ogiltig, hade Kongl. Maj:t jemlikt ofvanberörda beslut den 23 sistlidne januari förordnat, att denna police icke skulle genom fortsatta premieinbetalningar af allmänna medel för framtiden vidmagthållas; samt

c) ett i »Bank of New-York» innestående belopp af dollars 155: 39, hvilket likväl, enligt hvad ministern i Washington uttalat, syntes böra lemnas utan afseende, då dess utfående från banken skulle vara förenadt med så många rättsförhandlingar och omkostnader, att intet skulle komma att af beloppet återstå.

Det af Woxen förskingrade belopp af konsulat- och expeditiönsafgifter utgjorde svenska och norska statsverkens direkta förlust. Att Woxen kunnat komma i tillfälle att tillgripa en så betydlig afgiftssumma berodde, som ofvan nämnts, derpå, att han icke ställt sig till efterrättelse utrikesdepartementets honom gifna befallning att till departementet insända den för konsulatet obehöfliga behållningen af dylika afgifter och sedermera, innan det till ministern i Washington lemnade uppdrag att inventera konsulatets kassa hunnit utföras, afvikit från konsulatet.

Hvad de förluster anginge, som genom Woxens förskingringar tillskyndats enskilda personer, så syntes visserligen svenska staten, hvilken enligt gällande lagstiftning icke i allmänhet vore rättsligen förpligtad att godtgöra skada, som af tjänsteman genom felaktig eller bedräglig embets-

förvaltning kunde förorsakas enskilde, icke hafva någon förbindelse att ersätta berörda förluster. Starka billighetsskäl talade emellertid för att staten beredde godtgörelse för desamma. Då vederbörande för erhållande af bistånd för utfående af i Förenade staterna fallna arf eller i andra ekonomiska angelägenheter hänväändt sig till Woxen i hans egenskap af de Förenade rikenas konsul derstädes, så hade de med skäl kunnat förvänta att icke derigenom blifva utsatta för ekonomisk förlust.

I vissa af arfsmålen hade utrikesdepartementet biträdt de härvarande arfvingarne för att genom konsulatet i New-York utfå arfsmedlen. Någon skyldighet för departementet att i dylika mål lemna biträde förefunnnes icke, men sedan lång tid tillbaka hade det varit en antagen praxis, att departementet åtog sig dylika uppdrag samt i så fall för uttagande af arf anlidade våra konsulter, såväl de olönade som de lönade. Departementets befattning med sådana ärenden bestode vanligen i att upprätta och införskaffa samt till vederbörande konsul utsända de för arfvets utbekommande nödvändiga legala handlingar samt att sedermera mottaga arfsbeloppen och låta dem tillställas respektive arfvingar. Utredningen af dödsboen toge ofta mycket lång tid, och i de fall, då departementet på grund af dröjsmål med arfsmedels insändande haft anledning att från vederbörande konsul inhemta upplysning om orsakerna till sådant dröjsmål, hade det vanliga svaret varit, att boutredningen då ännu icke kunnat afslutas. Departementet hade därför icke förrän på allra sista tiden före Woxens afvikande haft någon grund att misstänka honom för oredlighet.

Beträffande de under 3) omförmälda förskingringar eller de belopp, hvilka blifvit af sjömän till Woxen inbetalda för att hemsändas till Sverige, ville herr ministern för utrikes ärendena erinra, att sådana inbetalningar skett med stöd af kongl. brefvet den 21 november 1868 och kommerskollegii kungörelse den 15 december samma år, hvarigenom svenske sjömän tillagts rättighet att genom vissa konsulater, till hvilka konsulatet i New-York hörde, få penningar befordrade till hemlandet; och när en sjöman begagnade det sålunda anvisade sättet för penningförsändelser, borde han icke derigenom tillfogas någon förlust.

En särskild anledning till att staten nu borde träda emellan vore, att de flesta personer, som lidit förluster genom Woxens förskingringar, tillhörde de mindre bemedlade klasserna och sålunda tyngre drabbades af förlusterna.

Vidare ville herr ministern för utrikes ärendena erinra, att Riksdagen år 1891 medgifvit, att till godtgörande af den förlust, som till-

skyndats fanjunkaren O. Th. Bäfverfeldt och hans hustru derigenom, att f. d. svenske och norske generalkonsuln i Genève A. M. von Schack, som för makarne Bäfverfeldts räkning uppburit hustru Bäfverfeldt, enligt testamente efter enkan Teresia l'Orsa i Schweiz tillfallna medel, Fr. 23,163: 10, men underlåtit att därför redovisa, af Sveriges innestående andel i konsulskassan finge till makarne Bäfverfeldt utbetalas ett belopp af kr. 16,677: 43.

Herr ministern för utrikes ärendena ansåge sålunda, att ersättning från allmänna medel borde beviljas de personer, som i svenska ärenden lidit förluster genom Woxens förskingringar. Såsom ofvan omförmälts, utgjorde dessa förluster ett belopp af dollars 19,563: 79. Härifrån borde dock afdragas de expeditionsafgifter, hvilka bort tillkomma Woxen, derest full redovisning skett i de mål, der förskingring förekommit, eller tillsammans dollars 124: 79. Det ersättningsbelopp, som skulle komma att utgå, utgjorde alltså dollars 19,439: —, efter en medelkurs af 1 dollar = kr. 3: 77, motsvarande kronor 73,285: 03.

Anvisande härför af särskildt anslag erfordrades icke, då beloppet kunde utgå af Sveriges andel i konsulskassans behållning.

Herr ministern för utrikes ärendena omförmälde slutligen, att kongl. norska regeringen till norska Stortinget gjort framställning om dess samtycke till att erforderliga medel till täckande af de förluster, som genom Woxens förskingringar i norska embetsärenden drabbat enskilda personer eller åtskilliga under konsulatet i New-York lydande vicekonsuler, måtte utbetalas från norska statskassans kontanta behållning.

I händelse af skadestånds utbetalande från konsulskassan, ansåges de personer, hvilka erhöle dylikt skadestånd, böra på utrikesdepartementet öfverlåta sina på de af Woxen begångna förskingringarna grundade fordringsanspråk mot honom.

Under hänvisning till den sålunda i statsrådsprotokollet lemnade utredning och på de derstädes anförda skäl får utskottet hemställa,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 11 april 1899.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.